

رمز گشایی شخصیت امام زمان (عج) در سینمای دهه ۶۰

بر اساس الگوی رمز گذاری و رمز گشایی نظریه دریافت استوارت هال

مصطفی رستمی، مهدی فتحی

دانشیار گروه پژوهش هنر، دانشگاه مازندران، دانشجوی کارشناسی ارشد پژوهش هنر، دانشگاه مازندران

تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۱/۱۰/۰۵

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۹/۱۰

چکیده

نمایش تصویر و روایت زندگی امام زمان (عج) از جمله مواردی است که فیلمسازان اغلب از آن گریزانند. دلیل آن هم امتناع از قداست شکنی این شخصیت است. در این پژوهش از روشی توصیفی و تحلیلی با رویکرد نشانه شناسی در حیطه نظریه «دریافت» استوارت هال برای گشودن رمزگان فیلم‌ها استفاده گردید تا به این سوال پاسخ دهیم: شخصیت امام زمان (عج) در فیلمهای ایرانی دهه شصت چگونه رمز گذاری و رمز گشایی شده است؟ هدف این پژوهش کشف و بررسی رمزگان مهدویت در فیلم‌های دهه شصت سینمای ایران است تا بتوانیم به کمک این رمزگان برای پرداختن به شخصیت امام زمان (عج) در سینمای ایران به الگویی مناسب برسیم. یافته‌ها گویای آن است که؛ در هر کدام از این دو فیلم شخصیتی به نام «مهدی» وجود دارد. این تیپ - شخصیت در مختصات شخصیت‌های دیگر قابل رمز گشایی است. هر کدام از آنها تمثیلی از اقشار مهم جامعه هستند. در این میان وجود یک شخصیت به نام مهدی نشانگر شخصی خیرخواه و نیکوکار است که در هنگام نیاز از او کمک می‌خواهند و پس از رفع نیاز، از ترس منافع خود او را به حاشیه می‌رانند. بررسی این دو فیلم از زاویه دید مهدویت، باعث به وجود آمدن انگیزه‌ای جهت باز تماشای آنها شده و الگویی برای روایت و تصویرگری شخصیت امام زمان (عج) در سینمای امروزه را ارائه می‌دهد که می‌تواند برای فیلمسازانی که اغلب از آن امتناع می‌ورزند، راهگشا باشد.

واژگان کلیدی: فرهنگ مهدویت، سینمای دهه ۶۰، نظریه دریافت، فیلم مادر، فیلم اجاره نشین‌ها